

Dražen Pejić
Marko Zeljković

ISPITIVANJE MIŠLJENJA STUDENATA PREMA OVISNOSTIMA NA VELEUČILIŠTU „LAVOSLAV RUŽIČKA” U VUKOVARU

1. UVOD

Vukovarsko-srijemska županija posebno je rizično područje za intenzivan porast broja ovisnika o drogama - loša gospodarska situacija i iznimno loša ratna iskustva, te zemljopisni položaj. Položaj Vukovarsko-srijemske županije na dvije granice, prema Bosni i Hercegovini i prema Srbiji, čini je dijelom tzv. Balkanskog puta droge, a takav položaj čini narkotike lakše dostupnim i jeftinijim. Kada govorimo o prevenciji zlorabe droga, potrebno je više reći o populacijskoj skupini najizloženijoj riziku razvoja narkomanije, a to su djeca i adolescenti.

Vukovarska djeca i adolescenti razlikuju se od svojih vršnjaka u drugim krajevima Hrvatske, većina djece doživjela je rat u Vukovaru, neki su ovdje proveli više mjeseci u skloništim da bi potom otišli u progonstvo u druge dijelove Hrvatske ili svijeta. Vrlo često je u progonstvo otišla nepotpuna obitelj, što je svakako bio dodatni problem uz kulturološki, socijalno i jezično drugačije sredine, kao i često neprihvatanje od strane te sredine. Nakon što su se pomalo prilagodili novoj sredini, došlo je vrijeme povratka u Vukovar. Za djecu koja su rat provela u gradu bilo je to podsjećanje na ratna događanja, dok se djeca mlađeg uzrasta nisu niti sjećala Vukovara i za njih je povratak značio napuštanje njihove normalne sredine i dolazak u grad u kome osim obnovljene kuće i škole nema gotovo ničega.

Značaju ovog problema dodatno pridonosi i velik broj osoba sa simptomima posttraumatskog stresnog poremećaja, prognanici, povratnici sa smetnjama adaptacije, te zlostavljanje u obitelji. Nabrojane poteškoće predstavljaju probleme specifične za mladež Vukovara, no ne treba zanemariti da su oni izloženi i problemima normalnim za njihovu dob.

Istodobno, u osnovnim i srednjim školama opažamo iznimno visoku fluktuaciju učitelja, nastavnika i profesora, koji često nemaju potrebna dodatna znanja i vještine koje bi im pomogle u prepoznavanju i prevenciji problema ovisnosti o drogama.

Vukovarski studenti su populacija mladih ljudi izložena brojnim nedaćama svojstvenih gradu koji je pretrpio ratna razaranja. S druge strane oni su po kojećemu i uzorna populacija na kojoj počiva budućnost ovog grada. Imajući na umu da je Vukovar grad poznat po viskom broju ovisnika o drogama, otvara se pitanje njihovih iskustava i stavova o ovoj društvenoj pojavi.

Cilj je ovoga istraživanja spoznati specifična obilježja, stavova i iskustava vukovarskih studenata u pogledu različitih sredstava ovisnosti, od benignih do malignih.

2. METODE RADA

Istraživanje je provedeno na Veleučilištu „Lavoslav Ružička” u Vukovaru, na studiju Fizioterapije. U njemu je sudjelovalo 158 ispitanika, od čega 97 studentica (61,39%) i 61 studenata (38,61%). Prosječna dob anketiranih studenata iznosila je 20 godina.

Istraživanje je provedeno anonimnim anketnim upitnikom radi utvrđivanja analize sredstava ovisnosti: kava, alkohol, igre na sreću, kockanje, hašiš/marihuana, ectasy, heroin/kokain...

Iskustva ispitanika procjenjivana su na osnovi samoiskaza o intenzitetu konzumiranja svakog pojedinog sredstva ovisnosti. Stavovi su procjenjivani klasičnim Likertovim modelom (R. Likert, 1932.) putem dviju varijabli:

- a) Što mislite o štetnosti/korisnosti konzumiranja...po konzumentu?
- 1.) jako je štetno 2.) donekle je štetno 3.) nije ni štetno ni korisno
4.) donekle je korisno 5.) jako je korisno
- b) Koliko na ovisnost mladih utječu...
- 1.) mnogo 2.) osrednje 3.) malo

Tablica 1. Broj i postotak studenata i studentica koji su tijekom života mijenjali mjesto boravka

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
nikada	20	13	32	20	52	33
jedanput	3	2	6	4	9	6
dvaput	14	9	19	12	33	21
triput	15	10	22	13	37	23
četiri puta	5	3	10	6	15	9
pet puta	3	2	6	4	9	6
više od pet puta	1	0	2	2	3	2

U Tablici 1. prikazano je da je približno 70% studenata mijenjalo mjesto boravka minimalno jedanput, a 40% studenata triput i više.

Tablica 2. Broj i postotak studenata i studentica koji su mijenjali mjesto boravka po udaljenosti preseljenja

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
unutar istog mjesta	5	3	11	7	16	10
unutar iste županije	23	15	45	28	68	43
izvan županije	13	8	9	6	22	14
nisam se selio/selila	20	13	32	20	52	33

U Tablici 2. vidimo da se većina studenata selila unutar iste županije, a manji broj izvan županije i unutar istog mjesta.

Tablica 3. Broj i postotak studenata koji su procijenili materijalni status svoje obitelji

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
iznad prosjeka svojih kolega sa studija	2	1	4	3	6	4
prosječan u odnosu na kolege sa studija	50	32	86	54	136	86
ispod prosjeka u odnosu na kolege sa studija	9	6	7	4	16	10

Tablica 4. Broj i postotak studenata i studentica koji su procijenili obrazovni status svoje obitelji

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
iznad prosjeka svojih kolega sa studija	7	4	10	7	17	11
prosječan u odnosu na kolege sa studija	49	31	81	51	130	82
ispod prosjeka u odnosu na kolege sa studija	5	3	6	4	11	7

U Tablici 3. i Tablici 4. vidimo da većina studenata procjenjuje materijalni i obrazovni status svoje obitelji kao prosječan u odnosu na kolege sa studija, a jako mali broj iznad i ispod prosjeka u odnosu na kolege sa studija.

Tablica 5. Broj i postotak studenata i studentica koji su procijenili komunikaciju s roditeljima

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
iznad prosjeka svojih kolega sa studija	12	8	24	15	36	23
prosječan u odnosu na kolege sa studija	29	18	45	29	74	47
ispod prosjeka u odnosu na kolege sa studija	11	7	13	8	24	15
nemam jednog ili oba roditelja	9	6	15	9	24	15

Tablica 5. nam pokazuje da je komunikacija s roditeljima prosječna u odnosu na kolege sa studija 47%, iznad prosjeka 23% te ispod prosjeka 15%. 15% studenata se izjasnilo da nema jednog ili oba roditelja što je posljedica ratnih zbivanja na ovom području.

Tablica 6. Broj i postotak studenata i studentica koji su procijenili koliko na ovisnost mladih utječu prijatelji

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
puno	39	25	72	45	111	70
osrednje	20	13	21	13	41	26
malo	2	1	4	3	6	4

Uvidom u rezultate iz Tablice 6. vidljivo je da na ovisnost mladih u najvećoj mjeri utječu prijatelji (70%). Osrednji utjecaj prijatelja je kod 26% studenata dok je samo kod 4% ispitanika mali utjecaj prijatelja.

Tablica 7. Broj i postotak studenata i studentica koji su procijenili koliko na ovisnost mladih utječe obiteljski odgoj

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
puno	38	24	62	39	100	63
osrednje	19	12	30	19	49	31
malo	4	3	5	3	9	6

Tablica 7. nam jasno pokazuje da velik dio studenata misli da obiteljski odgoj ima velik utjecaj na ovisnost (63%) dok 31% studenata smatra kako je odgoj umjereno bitan za ovisnost. 4% studenata odgoj smatra gotovo nebitnim.

Tablica 8. Broj i postotak studenata i studentica koji su procijenili koliko na ovisnost mladih utječu mediji

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
puno	21	13	30	19	51	32
osrednje	29	18	58	37	87	55
malo	11	7	9	6	20	13

U današnje vrijeme veliki utjecaj na odgoj mladih imaju mediji što nam upravo pokazuju i dobiveni rezultati. Čak 32% studenata smatra da je utjecaj medija na razvoj ovisnosti kod mladih vrlo velik dok njih 55% smatra taj utjecaj osrednjim. Tek 13% studenata smatra da je utjecaj medija na ovisnost vrlo malen.

Tablica 9. Broj i postotak studenata i studentica koji su iznijeli mišljenje o štetnosti/koristi pušenja po konzumentu

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
jako štetno	37	23	69	44	106	67
donekle štetno	14	9	21	13	35	22
ni štetno ni korisno	8	5	6	4	14	9
donekle korisno	1	1	2	1	3	2
jako korisno	0	0	0	0	0	0

Analizirajući Tablicu 9. vidljivo je da 67% studenata smatra pušenje jako štetnim dok 22% pušenje smatra donekle štetnim. Činjenicu da su studenti fizioterapije zdravstveno osviješteni, potvrđuje tek mali broj studenata koji pušenje smatraju niti štetnim niti korisnim (9%) ili donekle korisnim (2%), dok nitko od studenata pušenje ne smatra jako korisnim

Tablica 10. Broj i postotak studenata i studentica koji su iznijeli mišljenje o štetnosti/koristi alkohola po konzumentu

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
jako štetno	25	16	46	55	71	45
donekle štetno	30	19	47	30	77	49
ni štetno ni korisno	4	3	4	2	8	5
donekle korisno	2	1	0	0	2	1
jako korisno	0	0	0	0	0	0

Na osnovi rezultata dobivenih u Tablici 10. možemo zaključiti da su studenti upoznati s negativnim utjecajem alkohola na zdravstveno stanje (jako štetno 45%, donekle štetno 45%), a problem u njegovu konzumiranju leži u činjenici što u gradu Vukovaru ne postoji dostatan izbor sportsko-rekreacijskih sadržaja u vidu korištenja slobodnog vremena ili neke druge korisne društvene aktivnosti.

Tablica 11. Broj i postotak studenata i studentica koji su iznijeli mišljenje o štetnosti/koristi igara na sreću po konzumentu

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
jako štetno	6	4	23	14	29	18
donekle štetno	12	8	43	27	55	35
ni štetno ni korisno	21	13	20	13	41	26
donekle korisno	17	11	10	6	27	17
jako korisno	5	3	1	1	6	4

U Tablici 11. izraženi su stavovi studenata prema igrama na sreću. 35% studenata igre na sreću smatra donekle štetnima dok njih 18% igre na sreću smatra jako štetnima. 26% studenata ne smatra ih štetnim ni korisnima, a njih 17 posti ih smatra donekle korisnima. Tek 4% studenata igre na sreću smatra jako korisnima

Tablica 12. Broj i postotak studenata i studentica koji su iznijeli mišljenje o štetnosti/koristi konzumiranja marihuane/hašiša po konzumentu

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
jako štetno	37	23	74	47	111	70
donekle štetno	15	9	17	11	32	20
ni štetno ni korisno	5	3	4	3	9	6
donekle korisno	4	3	2	1	6	4
jako korisno	0	0	0	0	0	0

Tablica 12 pokazala nam je rezultate sukladno predviđanjima. 70% studenata je iznijelo mišljenje o utjecaju lakih droga kao jako štetnim, 20% donekle štetnim, 6% ih smatra ni štetnim ni korisnim, a 4% donekle korisnim. Nitko od studenata lake droge ne smatra jako korisnima.

Tablica 13. Broj i postotak studenata i studentica koji su iznijeli mišljenje o štetnosti/koristi konzumiranja amfetamina/ectasy-a po konzumentu

ODGOVOR	F-studenti	%	F-studentice	%	F-ukupno	%
jako štetno	55	35	95	60	150	95
donekle štetno	6	4	2	1	8	5
ni štetno ni korisno	0	0	0	0	0	0
donekle korisno	0	0	0	0	0	0
jako korisno	0	0	0	0	0	0

Osviještenost studenata prema konzumiranju amfetamina/ectasya vidljiva je iz Tablice 13. gdje se čak 95% studenata izjasnilo o njihovom jako štetnom utjecaju.

3. ZAKLJUČAK

Rezultati ispitivanja mišljenja studenata prema ovisnostima dovode nas do zaključka da se većina studenata, usprkos životnim otegotnim okolnostima, oduprla problemu ovisnosti koji je vidljiv u svim sferama života u gradu Vukovaru. Ta činjenica proizlazi iz relativno dobre komunikacije unutar obitelji, koja ima najveći utjecaj na odgoj mladih. Jedino što zabrinjava je činjenica da se u gradu Vukovaru ne nude unaprijed osmišljeni i društveno prihvatljivi sadržaji sportsko-rekreativnog ili nekog drugog karaktera te je stoga povećan negativan društveni utjecaj različitih oblika ovisnosti (alkohol, droga, pušenje, kockanje). S obzirom na činjenicu da se

ne poklanja dovoljna pozornost za rješavanje tih problema, bitno je uključiti velik broj studenata u što veći broj sportsko-rekreacijskih i drugih oblika aktivnosti izvan nastave.

4. LITERATURA

1. Medved, R. (1980.) : Sportska medicina, Jumena, Zagreb
2. Krmpotić-Nemanić, J., Marušić, A. (2002.) : Anatomija čovjek 2. dio, Medicinska naklada, Zagreb.
3. Andrijašević, M. (1996.) : Sportska rekreacija u mjestu rada i stanovanju, Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
4. Bilić-Kirin, V. (2008.) : Obiteljskim odgojem protiv ovisnosti, naklada Tempo, Đakovo
5. Galić, J. (2002.) : Zlouporaba droga među adolescentima, Medicinska naklada, Zagreb.
6. Manenica, B. (1994.) : Ovisnosti, vlastita naklada, Zagreb.